

Rapport

Verenigingsmonitor Haarlem 2024

Verenigingsmonitor Haarlem 2024

Mulier Instituut

Huib van Vugt
Janine van Kalmthout
Niels Meulenbroeks

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, oktober 2024
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Verenigingsmonitor Haarlem 2024

1	Inleiding	6
1.1	De vitaliteitsindex	6
1.2	Dataverzameling	6
2	Organisatiekracht	8
2.1	Organisatiekracht verenigingen	8
2.2	Leden	10
2.3	Kader	13
2.4	Beleid	15
2.5	Financiën	20
2.6	Accommodaties	22
3	Maatschappelijke oriëntatie	24
3.1	Maatschappelijke oriëntatie verenigingen	24
3.2	Samenwerking	26
3.3	Aanbod	29
3.4	Maatschappelijke betrokkenheid	31
4	Vitaliteitsindex	33
4.1	Krachtige en vitale verenigingen	33
4.2	Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen	34
5	Sportakkoord	35
5.1	Vaardig in bewegen	35
5.2	Sociaal veilige sport	36
5.3	Duurzaamheid	39
6	Conclusie & aanbevelingen	41
6.1	Organisatiekracht	41
6.2	Maatschappelijke oriëntatie	41
6.3	Vitaliteit	42
6.4	Sportakkoord	42
6.5	Aanbevelingen	43
	Bijlage 1 – Methodiek	46
	Bijlage 2 – Responsoverzicht	48

Inleiding

Met deze verenigingsmonitor brengen we de vitaliteit van sportverenigingen in de gemeente Haarlem in kaart. Zo kan de gemeente op de lange termijn een duurzaam beleid voor sportverenigingen voeren.

De verenigingsmonitor geeft inzicht in het functioneren van sportverenigingen, de maatschappelijke rol die zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen in de toekomst. De resultaten van dit onderzoek vergelijken we met landelijke cijfers, zodat we de situatie van de sportverenigingen in Haarlem kunnen afzetten tegen landelijke ontwikkelingen.

De resultaten kunnen de gemeente helpen bij het optimaliseren van de ondersteuning en dienen als middel om het gesprek met de verenigingen aan te gaan.

1.1 De vitaliteitsindex

Voor deze verenigingsmonitor hebben we aansluiting gezocht bij de vitaliteitsindex van de landelijke verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. Hierbij is aandacht voor de kernthema's: ledenbestand, ervaren problemen, samenwerkingspartners, beleid, financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze thema's bepalen mede de vitaliteit van sportverenigingen.

Daarbij is het basismodel vitale sportclubs het uitgangspunt.¹ De vitaliteit bepalen we op basis van de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen. In bijlage 1 is hier meer over te lezen.

1.2 Dataverzameling

De verenigingsmonitor hebben we afgenomen in de vorm van een webenquête. De gemeente Haarlem heeft in samenwerking met het Mulier Instituut 116 sportverenigingen in de gemeente voor dit onderzoek uitgenodigd. De dataverzameling vond plaats van 13 mei 2024 t/m 6 juli 2024. We hebben de resultaten van 48 sportverenigingen geanalyseerd, een nettorespons van 41 procent.

Op basis van type sport (binnen/buiten) vormt de responsgroep een goede afspiegeling van de sportverenigingen in Haarlem. Wat betreft de grootte van verenigingen (aantal leden) vormt de responsgroep geen goede afspiegeling van de Haarlemse sportverenigingen. De kleine sportverenigingen (≤ 100 leden) zijn ondervertegenwoordigd in de responsgroep en de grote verenigingen (> 250 leden) oververtegenwoordigd. Houd hier rekening mee bij het lezen van de resultaten.

¹ Lucassen, J., & Van Kalmthout, J. (2015). *Vitale clubs voor sport en samenleving*. Mulier Instituut.

De volledige responsanalyse staat in bijlage 2.

De cijfers in de figuren en tabellen ronden we af op hele getallen. Het kan daardoor in enkele gevallen voorkomen dat de uitkomsten niet exact optellen tot 100 procent.

Leeswijzer

Op de volgende pagina's presenteren we de resultaten op het gebied van organisatiekracht (hoofdstuk 2), maatschappelijke oriëntatie (hoofdstuk 3), vitaliteit (hoofdstuk 4) en het sportakkoord (hoofdstuk 5). In hoofdstuk 6 sluiten we af met conclusies en aanbevelingen.

Organisatiekracht

De organisatiekracht van de sportvereniging definiëren we als de mate waarin de vereniging in staat is haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. In dit hoofdstuk bespreken we de organisatiekracht van de sportverenigingen in Haarlem. We lichten ook de scores per criterium van organisatiekracht toe.

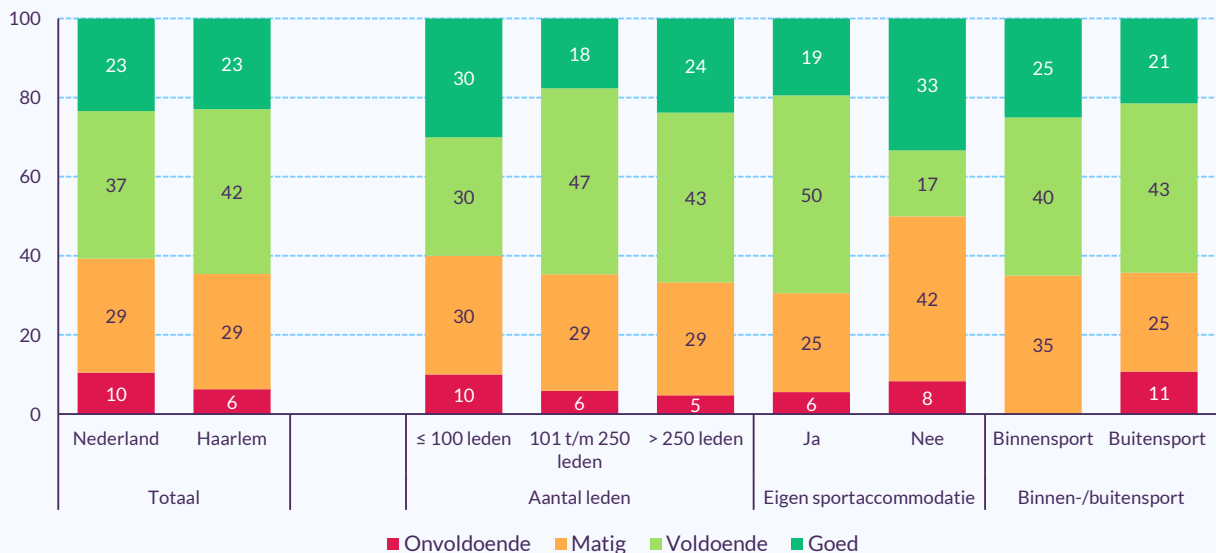
De index organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën en beleid. De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores op alle criteria bepalen samen de organisatiekracht van de vereniging. Zie bijlage 1 voor meer uitleg over de methode.

2.1 Organisatiekracht verenigingen

Twee op de drie verenigingen organisatiekrachtig

Twee derde van de sportverenigingen (65%) scoort voldoende of goed op de index organisatiekracht (figuur 2.1). Organisatiekrachtige verenigingen zijn in staat het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Sportverenigingen in dit onderzoek scoren net iets hoger dan het landelijke gemiddelde van zes op de tien.

Figuur 2.1
Organisatiekracht sportverenigingen gemeente Haarlem
(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Drie op de tien sportverenigingen scoren matig en een op de zeventien scoort onvoldoende op organisatiekracht (figuur 2.1). Kleine verenigingen (≤ 100 leden)

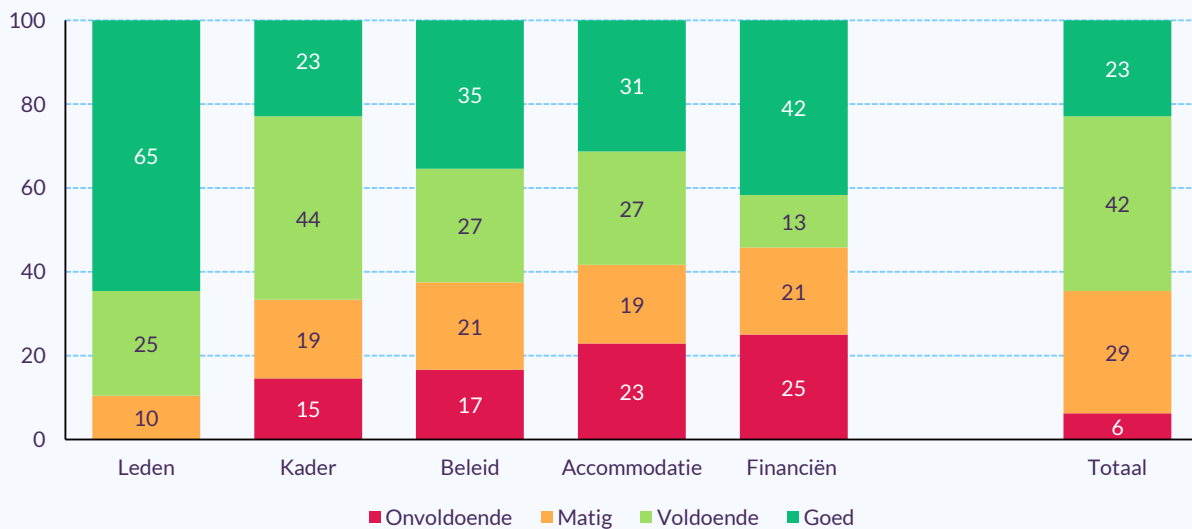
scoren vaker onvoldoende dan middelgrote (101 t/m 250) en grote (>250 leden) verenigingen. Dit zien we op landelijk niveau ook.

Verenigingen met een eigen sportaccommodatie scoren vaker voldoende of goed (69%) dan verenigingen zonder eigen sportaccommodatie (50%). Binnen- en buitensportverenigingen scoren ongeveer gelijk (65% vs. 64% voldoende of goed) Geen enkele binnensportvereniging scoort onvoldoende.

Financiën, beleid en accommodatie grootste aandachtspunten

De sportverenigingen in dit onderzoek scoren op de index organisatiekracht het hoogst op het criterium leden (figuur 2.2). Negen op de tien verenigingen scoren daarop voldoende of goed. Dit is hoger dan het landelijke gemiddelde. Dat komt waarschijnlijk door de oververtegenwoordiging van grote verenigingen in de responsgroep in Haarlem. Een op de tien verenigingen scoort matig. Dit zijn voornamelijk kleine verenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.2
Verdeling scores sportverenigingen Haarlem op criteria van organisatiekracht
 (in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Verenigingen scoren het laagst op het criterium financiën. Bijna de helft van de verenigingen (46%) scoort hier matig of onvoldoende op. Voornamelijk grotere verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie scoren goed.

Vier op de tien verenigingen (42%) scoren onvoldoende of matig op het criterium accommodatie. Dit zijn voornamelijk verenigingen zonder eigen sportaccommodatie en binnensportverenigingen (niet in figuur). Een op de drie (31%) verenigingen scoort goed.

Op het criteria kader en beleid scoort ongeveer twee derde van de sportverenigingen (67% en 62%) voldoende of goed. Bij het criterium kader zijn dit voornamelijk kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen sportaccommodatie (niet in figuur).

2.2 Leden

Helft van het ledenbestand bestaat uit jeugdleden

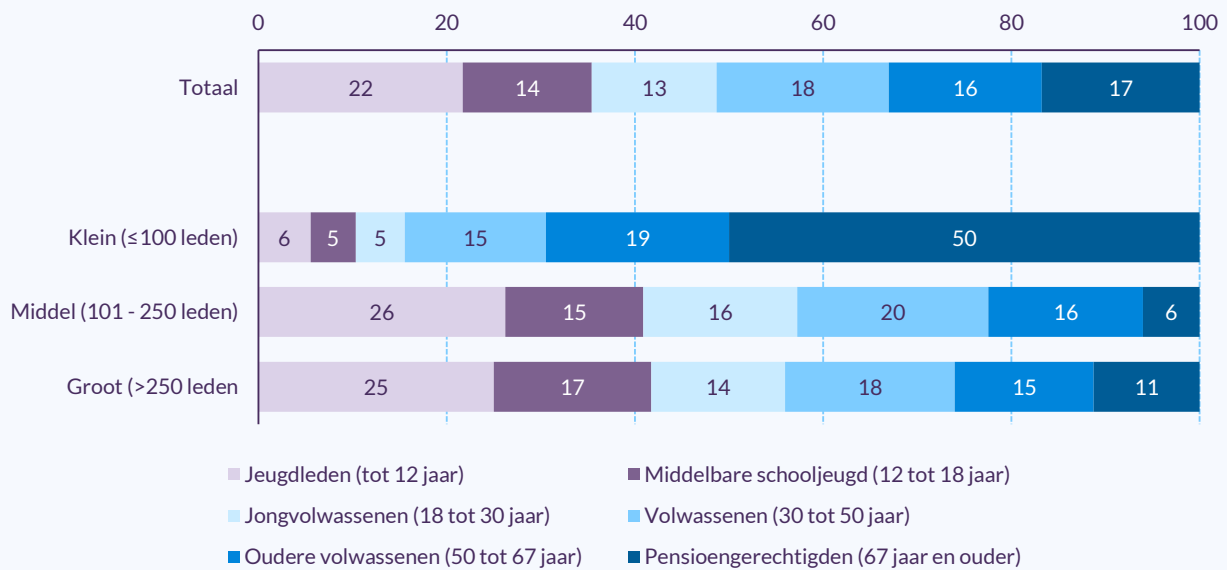
Sportverenigingen in dit onderzoek hebben gemiddeld 587 leden (niet in figuur). Uit de responsanalyse blijkt dat grote verenigingen iets oververtegenwoordigd zijn ten opzichte van kleine verenigingen.

Gemiddeld bestaat de helft (49%) van het ledenbestand van een vereniging uit leden jonger dan 18 jaar (figuur 2.3). Het aandeel jeugdleden is bij grote verenigingen hoger dan bij kleine verenigingen. Een op de zes verenigingen (17%) heeft geen jeugdleden (niet in figuur). Dit zijn voornamelijk kleine verenigingen.

Figuur 2.3

Opbouw ledenbestand van de verenigingen naar leeftijd en verenigingsgrootte

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Gemiddeld bestaat een derde (33%) van het ledenbestand uit oudere volwassenen en pensioengerechtigden. Voornamelijk kleine verenigingen hebben relatief veel leden van 50 jaar en ouder.

Twee op de vijf verenigingen verwachten ledenstijging

De afgelopen twee jaar is bij een op de tien verenigingen het ledenaantal (sterk) gedaald (figuur 2.4). Voornamelijk grote verenigingen zagen het ledenaantal

afnemen (niet in figuur). De helft (48%) zag het aantal leden gelijk blijven en bij vier op de tien (41%) verenigingen steeg het aantal leden.

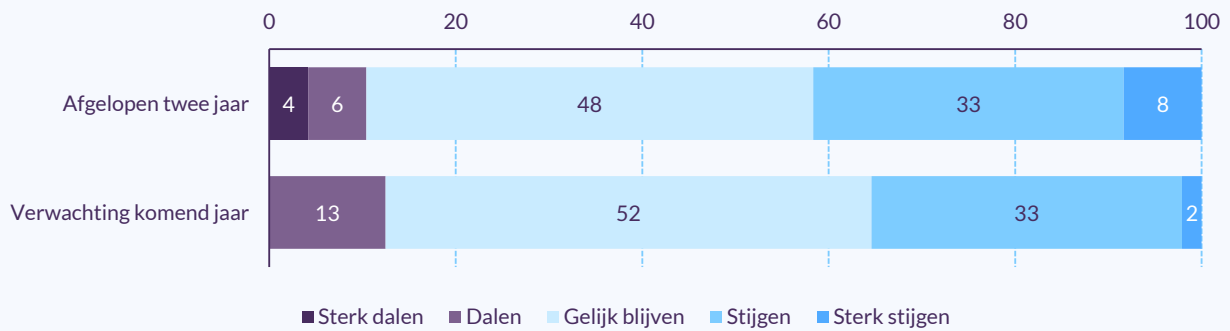
Bij de meeste verenigingen (38%) was het afgelopen jaar sprake van een ledenstijging tot 10 procent (niet in figuur). Bij een kwart van de verenigingen steeg het ledenaantal meer dan 10 procent. Een op de zes (16%) verenigingen zag een ledenafname tot 10 procent.

Komend jaar verwachten sportverenigingen in Haarlem dat de trend in ledenontwikkeling van de afgelopen twee jaar doorzet. Een op de tien verenigingen (13%) verwacht een daling en een derde (35%) verwacht een stijging in ledenaantal. Ongeveer de helft (52%) verwacht dat het ledenaantal gelijk blijft.

Figuur 2.4

Ledenontwikkeling van de sportverenigingen in de afgelopen twee jaar en de verwachting voor het komende jaar

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

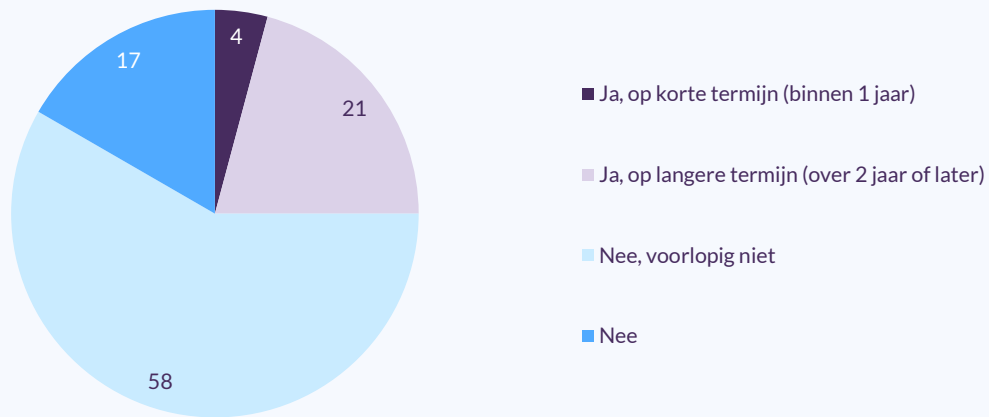
Negen op de tien (88%) sportverenigingen in dit onderzoek geven aan te willen groeien (niet in figuur). Twee op de vijf (38%) verenigingen geven aan voornamelijk te willen groeien door leden te werven. Een op de vijf (19%) wil groeien door leden te behouden. Drie op de tien (31%) verenigingen willen groeien, maar hebben hiervoor geen concrete speerpunten.

Een kwart van de sportverenigingen maakt zich zorgen over de ontwikkeling van het ledenaantal op de korte of lange termijn (figuur 2.5). Voornamelijk kleine verenigingen maken zich hier zorgen om (niet in figuur). Drie kwart van de verenigingen ziet de ontwikkeling in ledenaantallen (voorlopig) niet als een bedreiging.

Figuur 2.5

Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst van de sportvereniging

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

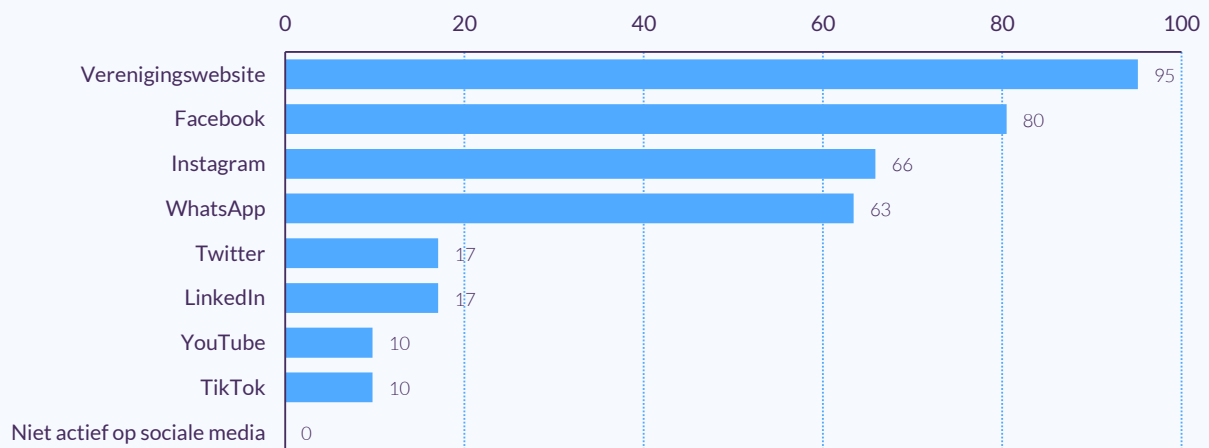
Alle verenigingen zitten op sociale media

Alle verenigingen met een eigen sportaccommodatie en/of kantine hebben sociale media om leden en/of potentiële leden te informeren (figuur 2.6). Bijna alle verenigingen hebben een verenigingswebsite (95%). Op het gebied van sociale media maken verenigingen het vaakst gebruik van Facebook (80%) en Instagram (66%). Een op de tien (10%) verenigingen maakt gebruik van YouTube of TikTok.

Figuur 2.6

Communicatieplatform(en) die verenigingen gebruiken om leden en/of potentiële leden te informeren

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

2.3 Kader

Een kwart van de verenigingen heeft te weinig vrijwilligers

Gemiddeld heeft een vereniging in dit onderzoek 80 vrijwilligers (niet in figuur). Voornamelijk grote verenigingen hebben gemiddeld veel vrijwilligers (152, kleine verenigingen gemiddeld 10). Op zes op de tien (59%) verenigingen zijn vrijwilligers met een vrijwilligersvergoeding actief (niet in figuur).

De helft (46%) van de verenigingen heeft betaalde medewerkers in dienst (niet in figuur). Dit zijn uitsluitend middelgrote en grote verenigingen. Verenigingen hebben gemiddeld 1 à 2 betaalde medewerkers.

Drie kwart van de sportverenigingen in Haarlem geeft aan voldoende vrijwilligers te hebben ([figuur 2.7](#)). Dit is vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde. De helft (54%) van de verenigingen geeft aan voldoende vrijwilligers te hebben, maar ook op zoek te zijn naar meer vrijwilligers. Een kwart (25%) van de verenigingen geeft aan onvoldoende vrijwilligers te hebben. Dit zijn voornamelijk (middel)grote verenigingen en buitensportverenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.7
Sportverenigingen met voldoende vrijwilligers in de vereniging
(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

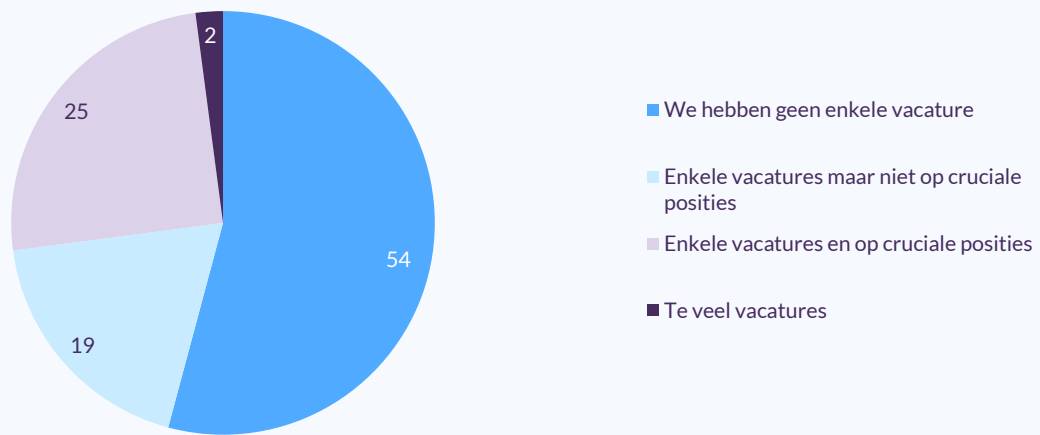
Helft verenigingen heeft onvoldoende trainers

Bijna de helft (46%) van de sportverenigingen heeft onvoldoende trainers ([figuur 2.8](#)). Dit zijn voornamelijk (middel)grote verenigingen (niet in figuur). De andere helft (48%) geeft aan wel voldoende trainers te hebben. Bij een klein deel (6%) van de verenigingen wordt geen training, les of cursus gegeven.

Figuur 2.9

Vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers bij de sportverenigingen

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Verenigingen met vacatures voor vrijwilligers zijn voornamelijk op zoek naar vrijwilligers voor training/begeleiding/lesgeven, arbitrage en jurering, en organisatie van evenementen en nevenactiviteiten (niet in figuur). Verenigingen die vacatures hebben openstaan voor betaalde medewerkers, zijn voornamelijk op zoek naar medewerkers voor training/begeleiding/lesgeven en beheer/onderhoud/schoonmaak van de accommodatie (niet in figuur).

Helft verenigingen heeft geen plan voor behoud/werving van vrijwilligers

Bijna de helft van de verenigingen heeft geen actueel plan op papier voor de omgang met vrijwilligers, zoals behoud en werving van vrijwilligers (niet in figuur). Twee op de vijf (38%) verenigingen zijn een plan aan het ontwikkelen. Een op de zes (17%) verenigingen geeft aan een actueel plan te hebben dat ze uitvoeren. Alle kleine verenigingen en voornamelijk verenigingen die niet beschikken over een eigen kantine, hebben geen actueel plan voor de omgang met vrijwilligers.

2.4 **Beleid**

Helft verenigingen werkt planmatig

De helft (52%) van de verenigingen heeft de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens, doelstellingen of plannen op papier gezet voor het functioneren van de vereniging (niet in figuur). Dit is lager dan het landelijke gemiddelde. Voornamelijk grote verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie werken planmatig (niet in figuur).

Drie kwart verenigingen heeft beleid over ledenbehoud en/of -werving

Verenigingen die de afgelopen vier jaar planmatig werkten, hebben het vaakst plannen voor ledenbehoud en/of -werving (figuur 2.10). Dit was bij drie kwart (76%) van de verenigingen het geval. Andere onderwerpen die vaak voorkwamen in de beleidsplannen, waren ledenbehoud en/of -werving (64%), veilig sportklimaat (60%) en sfeer en cultuur op en van de vereniging (52%).

Figuur 2.10

Onderwerpen van beleidsplannen van de sportverenigingen in de afgelopen vier jaar

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=25)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Onderwerpen die het minst aan bod kwamen in de beleidsplannen van verenigingen, waren de ontwikkeling van (nieuw) sportaanbod (8%), het opzetten van nieuwe diensten (8%) en samenwerken met onderwijs (8%). Onderwerpen als samenwerking met andere niet-sportorganisaties en sportmedische zaken kwamen bij geen enkele vereniging voor in de beleidsplannen van de afgelopen vier jaar.

Drie op de vijf verenigingen zetten in op ledenbehoud en/of -werving

Voor het komende jaar hebben drie op de vijf (58%) sportverenigingen in Haarlem ledenbehoud en/of -werving als speerpunt (figuur 2.11). Voornamelijk kleine verenigingen zetten hierop in (niet in figuur). Andere onderwerpen die aan bod komen als speerpunt voor volgend jaar, zijn werving en behoud van vrijwilligers/kader (38%) en sfeer en cultuur op en van de vereniging (31%).

Figuur 2.11
Speerpunten van de sportverenigingen voor komend jaar

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Het ontwikkelen van (nieuw) sport- en activiteitsaanbod is bij één vereniging een speerpunt voor komend jaar. Sportmedische zaken, samenwerking met onderwijs, specifieke doelgroepen en samenwerken met andere niet-sportorganisaties zijn bij geen enkele vereniging een speerpunt voor volgend jaar.

De onderwerpen die de afgelopen vier jaar in de beleidsplannen van verenigingen stonden, zijn komend jaar weer een speerpunt. Voor de beleidsplannen die het minst voorkwamen afgelopen vier jaar, is dit deels het geval. Een op de twaalf (8%) en een op de zes (16%) verenigingen had samenwerking met onderwijs en specifieke doelgroepen in de beleidsplannen staan. Voor komend jaar heeft geen enkele vereniging dit als speerpunt.

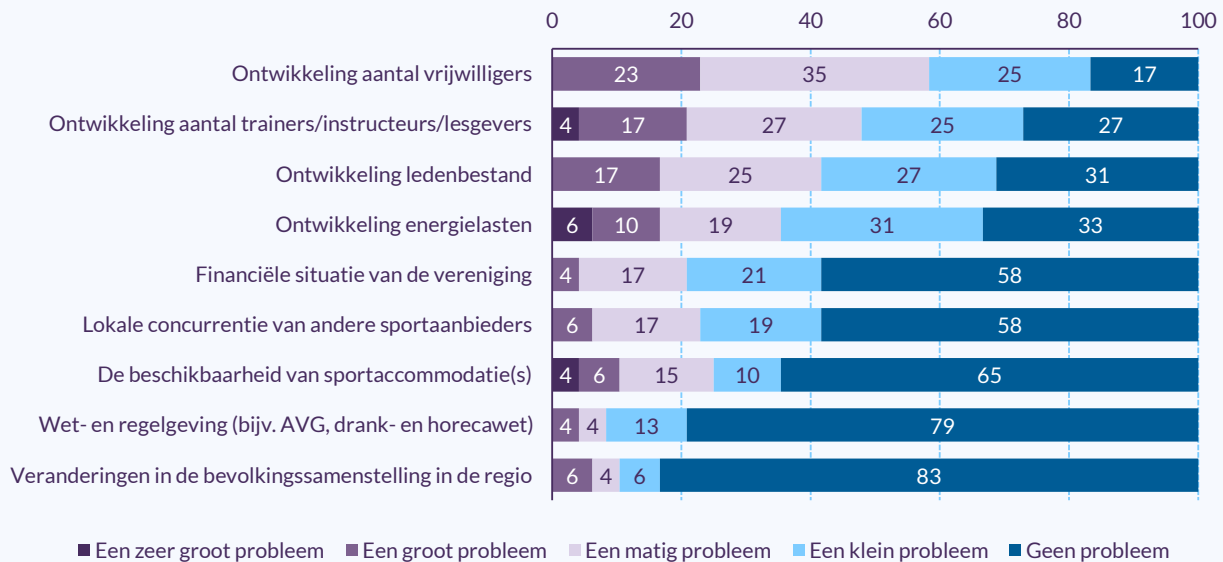
Ontwikkeling aantal vrijwilligers grootste probleem

Alle verenigingen ervaren op één of meerdere thema's problemen (niet in figuur).

De helft van de verenigingen (54%) ervaart (zeer) grote problemen op één of meerdere thema's. Dit zijn voornamelijk verenigingen met een eigen kantine (niet in figuur).

Een kwart (23%) van de verenigingen ervaart een (zeer) groot probleem met de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers ([figuur 2.12](#)). Dit zijn voornamelijk de (middel)grote verenigingen (niet in figuur). Verenigingen geven aan dat vrijwilligers steeds moeilijker te vinden en te motiveren zijn (niet in figuur). Dit heeft verschillende redenen, zoals een drukke baan. Verenigingen ervaren 'consumentengedrag'.

Figuur 2.12
Ervaren problemen door de sportverenigingen
 (in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Andere thema's waarop verenigingen (zeer) grote problemen ervaren, zijn de ontwikkeling van het aantal trainers/instructeurs/lesgevers (21%), de ontwikkeling van het ledenbestand (17%) en de ontwikkeling van de energielasten (16%).

De (zeer) grote problemen bij de ontwikkeling van het aantal trainers/instructeurs/lesgevers komen voornamelijk doordat deze niet in voldoende mate beschikbaar zijn. Verenigingen geven aan dat na het wegvallen van veel vrijwilligers tijdens corona weinig nieuwe aanmeldingen zijn binnengekomen. En dat weinig jongeren actief blijven op de club (niet in figuur).

De ontwikkeling van het ledenbestand ervaart een aantal verenigingen als een (zeer) groot probleem. Dit komt onder andere door te weinig nieuwe aanwas en door weinig leden als startpunt, waardoor kleine wisselingen in ledenaantal grote impact hebben op de teamsamenstellingen (niet in figuur).

Ook de ontwikkeling van de energielasten ervaart een aantal verenigingen als (zeer) groot probleem. Dit komt onder andere doordat accommodaties niet goed zijn geïsoleerd en daardoor veel energie verbruiken. Verenigingen zijn dan extra kwetsbaar voor prijsstijgingen. Een andere reden die verenigingen noemen, is de algemene prijsstijging van de energielasten (niet in figuur).

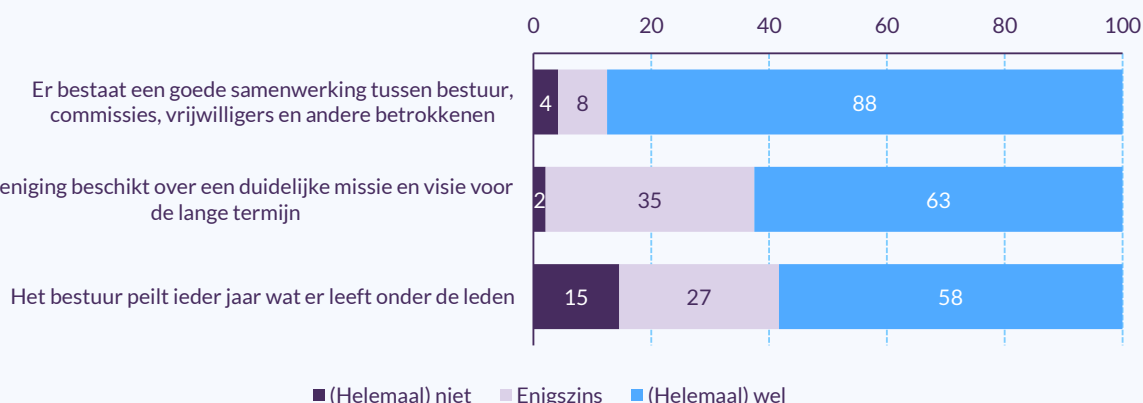
Verenigingen ervaren de minste problemen op de thema's verandering in de bevolkingssamenstelling in de regio, wet- en regelgeving (bijv. AVG, drank- en horecawet) en beschikbaarheid van sportaccommodaties ([figuur 2.12](#)).

Drie op de vijf verenigingen hebben een visie voor de lange termijn

63 procent van de verenigingen beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn ([figuur 2.13](#)). De meeste verenigingen (88%) geven aan dat er sprake is van een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen.

Figuur 2.13
Stellingen over visie en interne samenwerking

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Bij zes op de tien verenigingen (58%) peilt het bestuur jaarlijks wat er leeft onder de leden ([figuur 2.13](#)). Een kwart (27%) van de verenigingen doet dit enigszins.

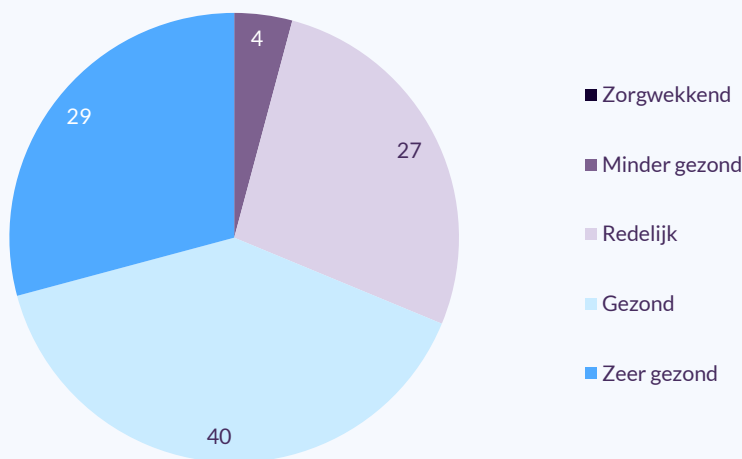
Van de verenigingen met een eigen sportaccommodatie en/of kantine (41 van de 48) heeft een derde in de afgelopen vijf jaar de statuten aangepast of gemaakt (niet in figuur). Een kwart (27%) deed dit vanwege de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR) en 5 procent om andere redenen. Bij de helft (56%) van de verenigingen zijn de statuten langer dan vijf jaar geleden gemaakt.

2.5 Financiën

Zeven op de tien verenigingen zijn financieel gezond

Zeven op de tien (69%) verenigingen omschrijven de eigen financiële positie als (zeer) gezond ([figuur 2.14](#)). Dit is vergelijkbaar met de landelijke cijfers. Een kwart (27%) van de verenigingen geeft aan redelijk gezond te zijn. Twee verenigingen geven aan financieel minder gezond te zijn.

Figuur 2.14
Eigen inschatting financiële positie verenigingen
(in procenten, n=48)

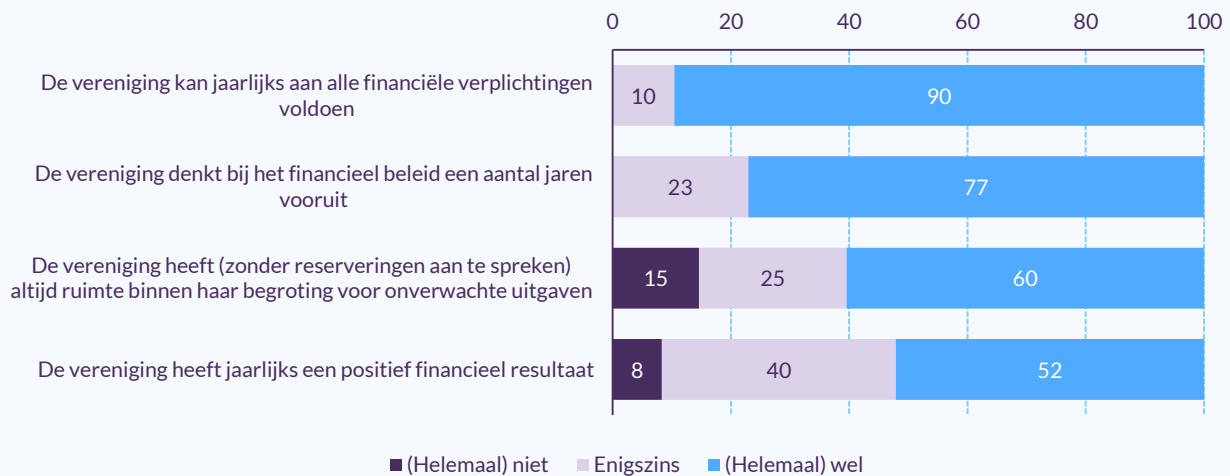
Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Helft verenigingen heeft jaarlijks positief financieel resultaat

De helft (52%) van de verenigingen geeft aan jaarlijks een positief financieel resultaat te hebben ([figuur 2.15](#)). (Middel)grote verenigingen hebben dit vaker dan kleine verenigingen (niet in figuur). Zes op de tien verenigingen hebben, zonder reserveringen aan te spreken, altijd ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven. Een op de zeven (15%) verenigingen heeft dat niet.

Figuur 2.15 Stellingen over financiën

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Drie kwart (77%) van de verenigingen denkt bij het financieel beleid een aantal jaren vooruit ([figuur 2.15](#)). Ongeveer een kwart (23%) doet dit enigszins. Bijna alle verenigingen kunnen jaarlijks aan alle financiële verplichtingen voldoen. Een op de tien kan dat enigszins.

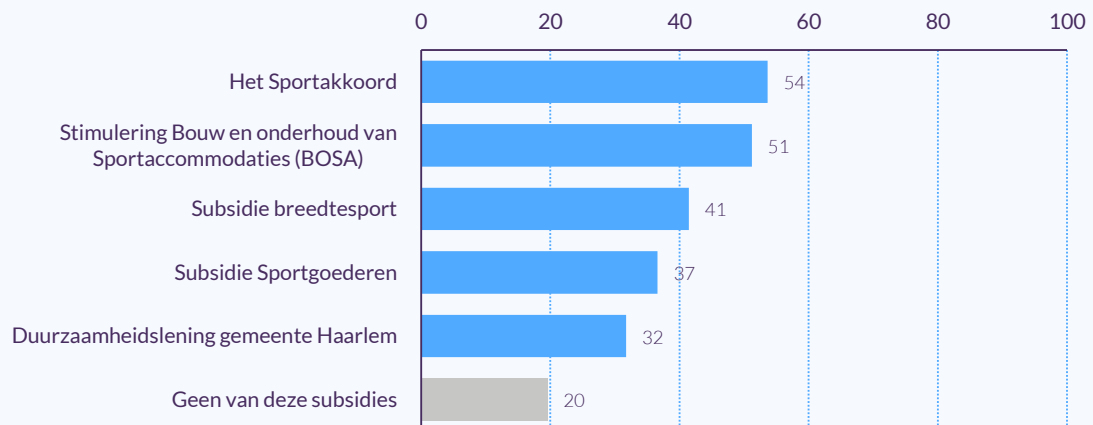
Vier op de vijf verenigingen op de hoogte van subsidiemogelijkheden

Van de verenigingen met een eigen sportaccommodatie en/of kantine is 80 procent op de hoogte van subsidiemogelijkheden ([figuur 2.16](#)). De helft van de verenigingen is op de hoogte van het Sportakkoord (54%) en de Stimulering Bouw en onderhoud van Sportaccommodaties (BOSA; 51%). Twee op de vijf (41%) zijn op de hoogte van de subsidie voor breedtesport. Ongeveer een derde is op de hoogte van de subsidie Sportgoederen (37%) en de Duurzaamheidslening van de gemeente Haarlem (32%).

Figuur 2.16

Subsidiemogelijkheden waar verenigingen van op de hoogte zijn

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

2.6 Accommodaties

Drie kwart van de sportverenigingen beschikt over een eigen sportaccommodatie (niet in figuur). Dit zijn voornamelijk grotere en buitensportverenigingen. Twee derde (65%) beschikt over zowel een eigen kantine als een eigen sportaccommodatie. Een op de tien verenigingen heeft alleen een eigen kantine (niet in figuur).

De verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine beoordelen hun tevreden over de accommodatie gemiddeld met een 6,4 (niet in figuur). De cijfers variëren tussen de 3 en 10. De meeste verenigingen geven een 7 of 8.

Kwart verenigingen voorziet ruimtegebrek in de toekomst

Een kwart (25%) van de sportverenigingen geeft aan met (het aantal beschikbare uren in) de huidige accommodatie/sportvoorziening op de huidige locatie niet nog jaren vooruit te kunnen (figuur 2.17). Dit zijn voornamelijk grotere verenigingen (niet in figuur).

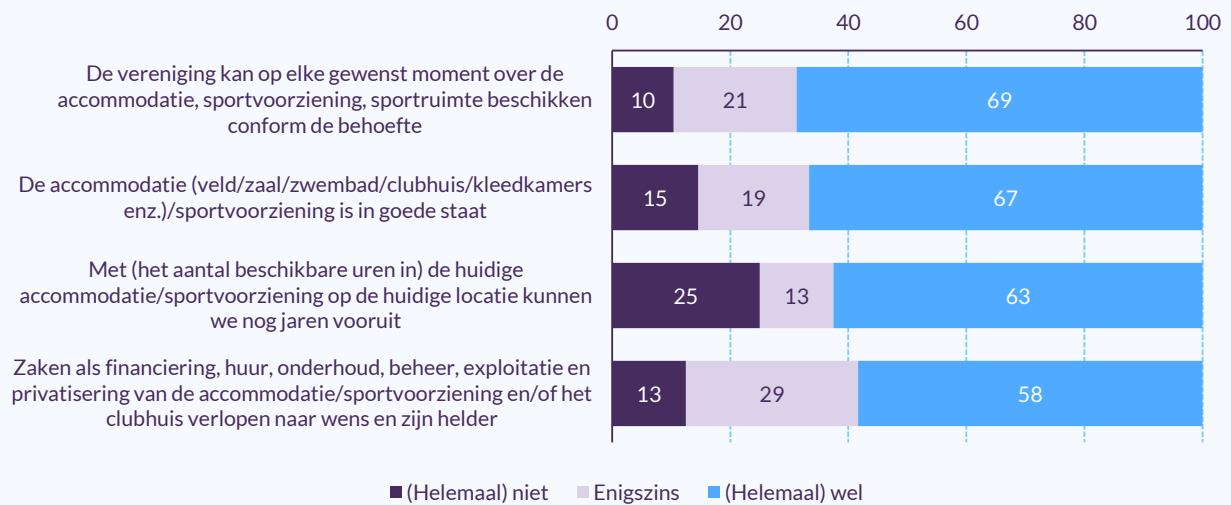
Een op de tien verenigingen geeft aan niet conform de behoefte op elk gewenst moment over de accommodatie, sportvoorziening of sportruimte te kunnen beschikken. Zeven op de tien (69%) geven aan dit wel te kunnen. Dit zijn voornamelijk verenigingen met een eigen accommodatie of verenigingen met een eigen accommodatie en kantine (niet in figuur).

Twee derde (67%) van de verenigingen geeft aan dat de accommodatie/sportvoorziening in goede staat is. Bij een op de zeven (15%) is dit (helemaal) niet het geval.

Figuur 2.17

Stellingen over de accommodatie van de vereniging

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Drie op de vijf (58%) verenigingen geven aan dat zaken als financiering, huur en onderhoud van de accommodatie, de sportvoorziening of het clubhuis naar wens verlopen en helder zijn. Voor een op de acht (13%) verenigingen is dit (helemaal) niet duidelijk. Dit zijn voornamelijk grotere verenigingen (niet in figuur).

Alle Haarlemse buitensportparken zijn vrij toegankelijk. Verenigingen ervaren deze toegankelijkheid verschillend (niet in figuur). Ongeveer de helft van de verenigingen geeft aan dat de ervaren vrije toegankelijkheid niet van toepassing is of vult deze vraag niet in. Een klein deel ervaart de vrije toegankelijkheid als prima en uitstekend. Zij geven aan nergens last van te hebben.

Een aantal verenigingen heeft negatieve ervaringen met vrije toegankelijkheid. Zij ervaren overlast van hangjongeren en vandalisme. Een vereniging geeft aan dat het probleem complex is:

'Dat is heel complex, je wilt de hekken sluiten tegen vandalisme en hangjongeren of als er kinderen spelen. Tegelijkertijd moet je toegankelijk zijn voor iedereen.'

Twaalf verenigingen hebben een cijfer gegeven over hoe tevreden ze zijn met de opvolging van een melding bij vandalisme (niet in figuur). Gemiddeld geven deze verenigingen de opvolging een 5,6. Ondanks de ervaren problemen nemen sportverenigingen nauwelijks deel aan de werkgroep vandalisme en hebben ze daar ook geen belangstelling voor ([figuur 3.4](#)).

Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod hebben we de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de verenigingen in Haarlem daarop.

De index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen. Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol.

De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Zie bijlage 1 voor meer uitleg over de methode.

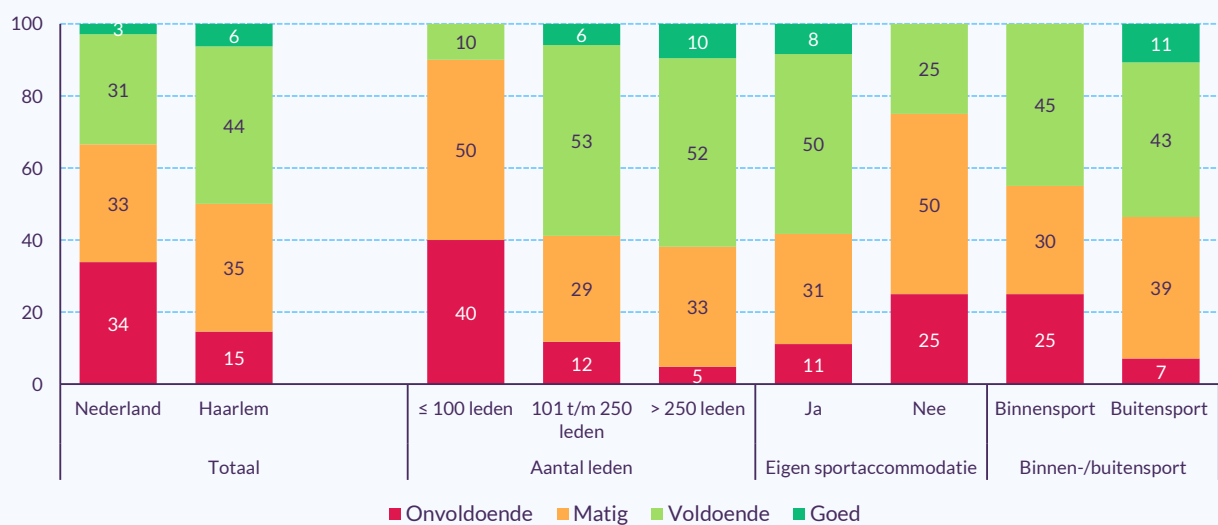
3.1 Maatschappelijke oriëntatie verenigingen

Helpt verenigingen scoort voldoende of goed

De helft van de sportverenigingen in de Haarlemse verenigingsmonitor scoort voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie (figuur 3.1). Deze verenigingen zijn maatschappelijk betrokken en willen dit in de toekomst ook blijven. Dit is hoger dan het Nederlandse gemiddelde van 34 procent. Een op de zeven (15%) verenigingen scoort een onvoldoende en een derde (35%) scoort matig.

Figuur 3.1
Maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen in Haarlem

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Grote en middelgrote sportverenigingen scoren vaker voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie (respectievelijk 62% en 59%) dan kleine verenigingen (10%). Opvallend is dat geen enkele kleine vereniging goed scoort. Landelijk scoren kleine verenigingen ook vaker onvoldoende of matig dan grotere verenigingen.

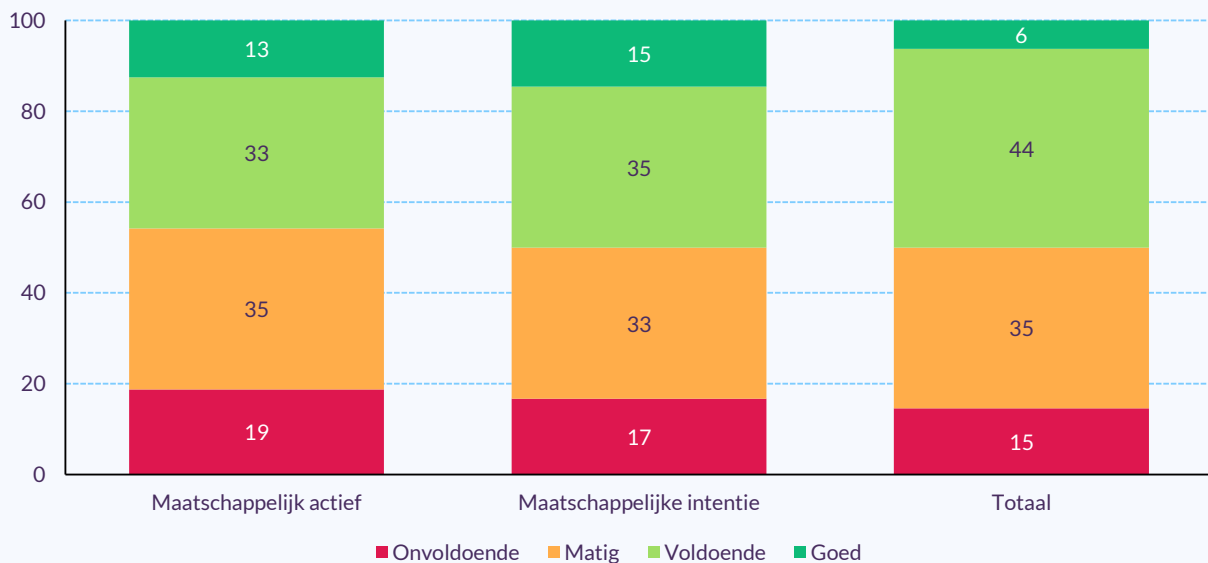
Drie kwart van de verenigingen zonder eigen sportaccommodatie scoort onvoldoende of matig. Twee op de vijf (42%) verenigingen met een eigen sportaccommodatie scoren onvoldoende of matig. Daarnaast scoren binnensportverenigingen vaker lager op maatschappelijke oriëntatie dan buitensportverenigingen.

Helft verenigingen maatschappelijk actief

46 procent van de verenigingen in Haarlem scoort goed of voldoende op het criterium maatschappelijk actief (figuur 3.2). Dit is hoger dan het landelijke gemiddelde van 37 procent. Voornamelijk kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie scoren vaker onvoldoende (niet in figuur). Een op de vijf (19%) van de verenigingen scoort onvoldoende.

Figuur 3.2
Verdeling scores op criteria van maatschappelijke oriëntatie

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Positieve houding tegenover maatschappelijke activiteiten

De helft van de verenigingen staat positief tegenover een bredere maatschappelijke rol van hun vereniging (figuur 3.2). Deze verenigingen scoren een voldoende of goed op het criterium maatschappelijke intentie. Verenigingen in Haarlem scoren hoger dan het landelijke gemiddelde.

Een derde (33%) van de verenigingen scoort matig en een op de zeven (17%) scoort onvoldoende. Voornamelijk kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen voor individuele sporten scoren onvoldoende (niet in figuur).

Er zijn elf verenigingen die voldoende/goed scoren op het criterium maatschappelijke intentie en onvoldoende/matig op maatschappelijk actief (niet in figuur). Deze verenigingen hebben een kans zich maatschappelijk actiever op te stellen.

3.2 Samenwerking

Bijna alle verenigingen werkten afgelopen jaar samen met organisaties

94 procent van de verenigingen heeft het afgelopen jaar samengewerkt met één of meerdere organisaties, verenigingen of instanties ([figuur 3.3](#)). De verenigingen die het afgelopen jaar niet hebben samengewerkt, zijn allemaal kleine verenigingen (niet in figuur).

Sportverenigingen werkten het afgelopen jaar het vaakst (69%) samen met SportSupport. Dit waren voornamelijk grotere en teamsportverenigingen (niet in figuur). Daarnaast werkte veel verenigingen samen met sportbonden (52%), scholen (48%), de gemeente (48%) en andere verenigingen (48%).

Verenigingen werkten het afgelopen jaar niet samen met de GGD, instellingen voor kunst en cultuur en MEE(-instellingen).

Verenigingen geïnteresseerd in nieuwe samenwerkingen

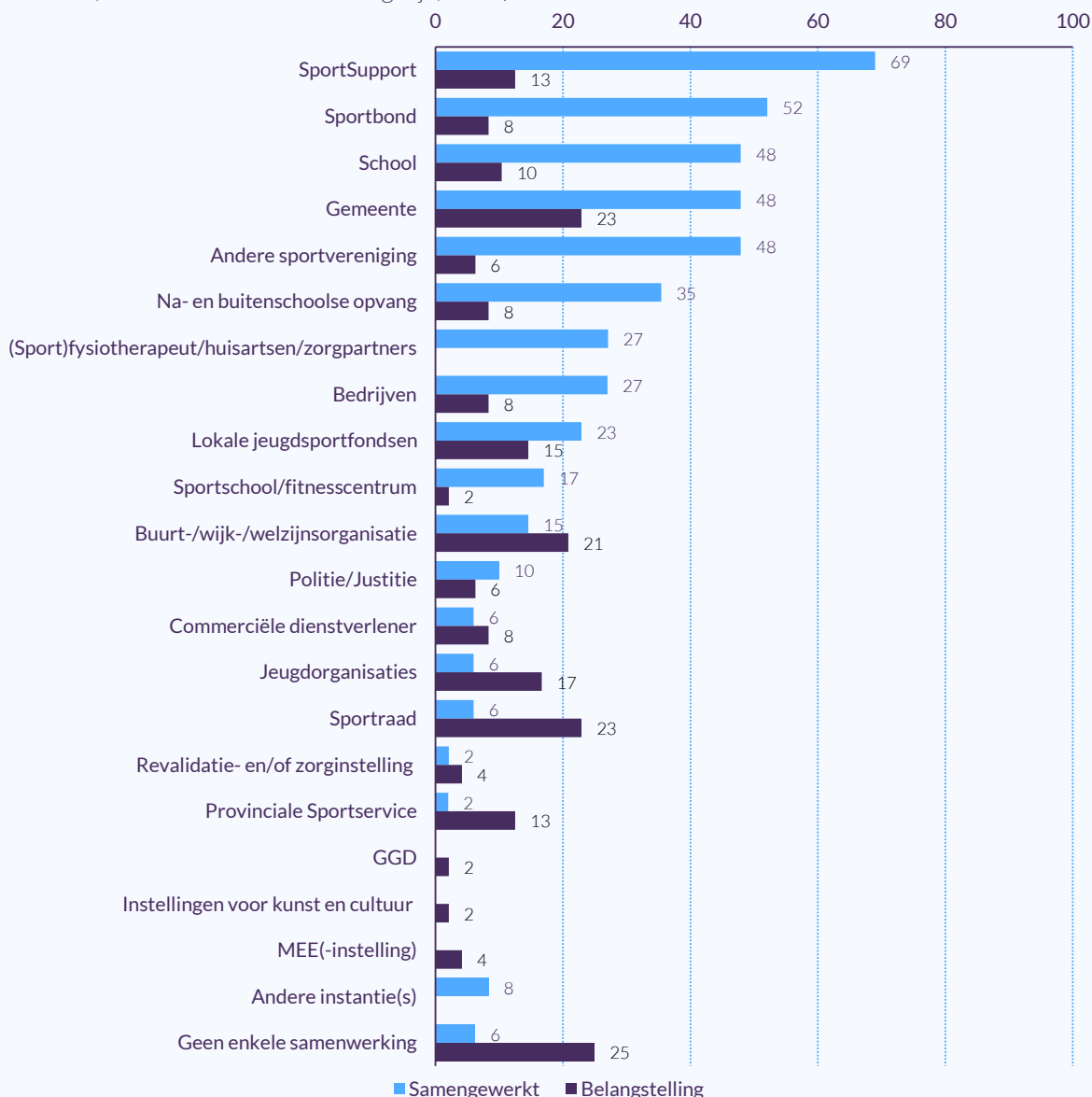
De verenigingen zijn over het algemeen positief over de samenwerkingen. Ze willen de samenwerking behouden of intensiveren. Geen enkele vereniging wil met een samenwerking stoppen. Verenigingen willen samenwerking intensiveren met SportSupport, de gemeente, scholen en na- en buitenschoolse opvang.

Drie kwart van de verenigingen heeft belangstelling om met ten minste één nieuwe organisatie te gaan samenwerken. Zij tonen de meeste belangstelling om samen te gaan werken met de gemeente (23%), de Sportraad (23%), buurt-/wijk-/welzijnsorganisaties (21%) en jeugdorganisaties (17%; [figuur 3.3](#)).

Figuur 3.3

Organisaties waar sportverenigingen het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt en waar ze interesse in hebben om mee samen te werken

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

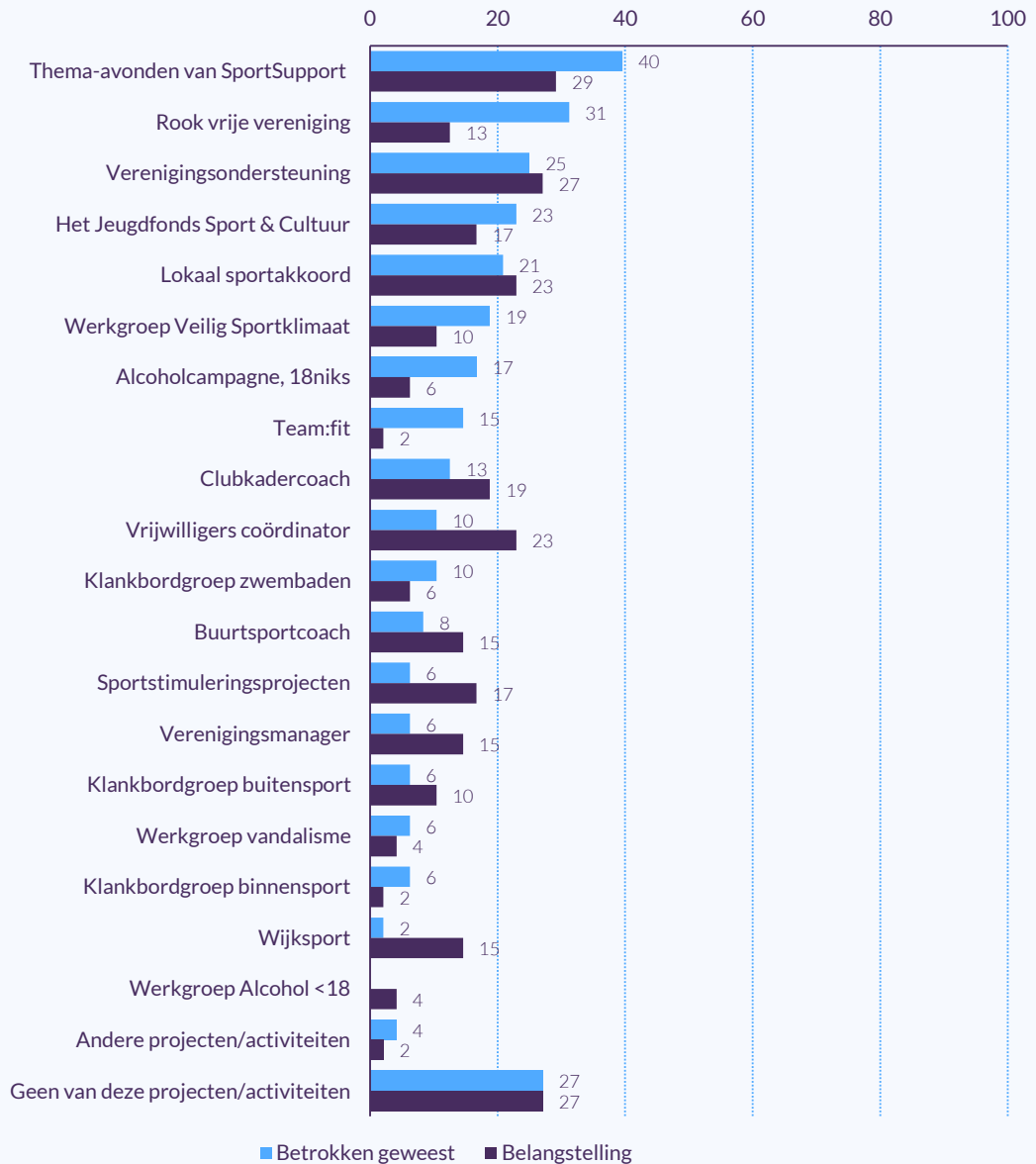
Drie kwart verenigingen betrokken bij projecten

73 procent van de verenigingen is het afgelopen jaar betrokken geweest bij ten minste één project/activiteit/regeling of functionaris (figuur 3.4). De meeste verenigingen waren betrokken bij thema-avonden van SportSupport (40%) en bij het project rookvrije vereniging (31%). Ongeveer een kwart van de verenigingen was betrokken bij verenigingsondersteuners (25%) en het Jeugdfonds Sport en Cultuur (23%).

Figuur 3.4

Betrokkenheid sportverenigingen bij projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Sportverenigingen waren het afgelopen jaar het minst betrokken bij Wijksport (2%), de werkgroep vandalisme (6%) en de klankbordgroep binnen- en buitensport (6%). De geringe betrokkenheid van verenigingen bij de werkgroep vandalisme valt op, omdat verenigingen aangeven veel problemen te ervaren op dit gebied. Daarnaast was er geen enkele vereniging betrokken bij de werkgroep Alcohol <18.

Voornamelijk kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen kantine waren niet betrokken bij projecten of activiteiten (niet in figuur).

Drie kwart heeft interesse in projecten

Naast betrokkenheid hebben we verenigingen ook gevraagd naar hun belangstelling om betrokken te worden bij de verschillende projecten/activiteiten. Drie kwart van de verenigingen (73%) had belangstelling aan een van de projecten/activiteiten deel te nemen (**figuur 3.4**). Verenigingen hebben de meeste belangstelling voor thema avonden van SportSupport (29%) en verenigingsondersteuning (27%). Er is de minste belangstelling voor de klankbordgroep binnensport (2%), Team:fit (2%) en de werkgroep Alcohol & < 18 (4%).

Er is voor een aantal projecten/activiteiten meer belangstelling dan betrokkenheid. Dit geldt voor de werkgroep Alcohol < 18, de klankbordgroep buitensport, Wijk sport, de verenigingsmanager, de buurtsportcoach, sportstimuleringsprojecten, de clubkadercoach, de vrijwilligerscoördinator, het lokale sportakkoord en verenigingsondersteuning (**figuur 3.4**). De verwachting is dan ook dat de betrokkenheid van verenigingen bij deze activiteiten/projecten zal toenemen.

Verenigingen positief over ondersteuning van SportSupport Kennemerland

Verenigingen met een eigen sportaccommodatie en/of kantine geven de steun die zij ontvangen van SportSupport Kennemerland gemiddeld een 7,3 (niet in figuur). Drie verenigingen geven deze een 5 en vier verenigingen een 9. Het cijfer varieert van 5 tot 9. De meeste verenigingen geven een 7 of 8.

De verenigingen die een 6 of lager gaven, hebben we gevraagd wat ze nodig hebben om een hoger cijfer te kunnen geven. Verenigingen geven aan dat ze graag meer contact zouden hebben met SportSupport en meer doelgerichte ondersteuning (niet in figuur).

Verenigingen met een eigen sportaccommodatie en/of kantine geven aan behoefte te hebben aan specifieke opleidingen of informatie over onderwerpen of thema's (niet in figuur). Deze opleiding of informatie varieert van het uitzetten van beleid en contact met kader en vrijwilligers tot verduurzaming en subsidiemogelijkheden.

3.3 Aanbod

Veel aanbod voor niet-leden

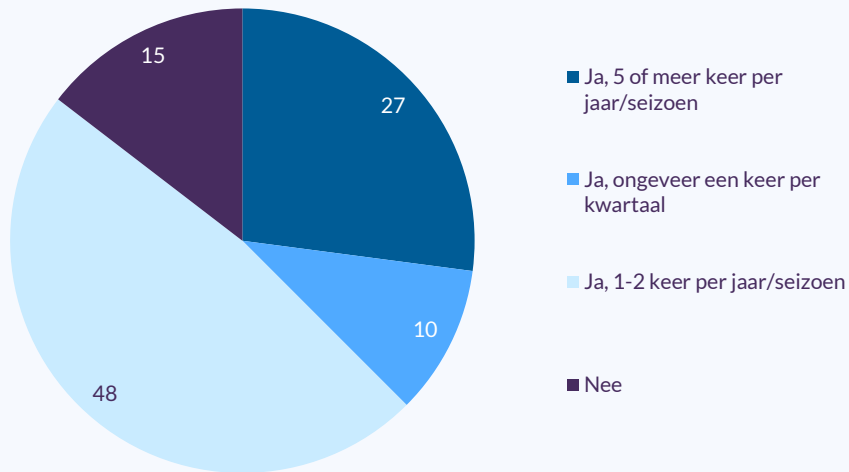
85 procent van de verenigingen organiseerde één of meerdere keren per jaar (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden (**figuur 3.5**). De helft (48%) van de verenigingen deed dit één tot twee keer per jaar. Een op de tien (10%) verenigingen doet dit ongeveer één keer per kwartaal. Een kwart (27%) doet dit vijf keer per jaar of vaker.

Een op de zeven (15%) verenigingen heeft het afgelopen jaar geen activiteiten georganiseerd voor niet-leden. Met name kleine verenigingen, individuele sporten en verenigingen zonder eigen accommodatie en/of kantine organiseerden geen activiteiten voor niet-leden (niet in figuur).

Vier op de vijf (79%) verenigingen hebben het afgelopen jaar naast het reguliere sportaanbod ook andere activiteiten georganiseerd voor de leden (niet in figuur). Grotere verenigingen deden dit vaker dan kleine verenigingen. Voorbeelden van andere activiteiten voor leden zijn barbecues, clinics en pubquizzes.

Figuur 3.5
Organiseren van (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Twee derde van de verenigingen organiseert nieuwe activiteiten. Bijna twee derde (63%) introduceert (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor nieuwe/potentiële leden (figuur 3.6). Drie op de tien (29%) verenigingen houden zich hier niet actief mee bezig.

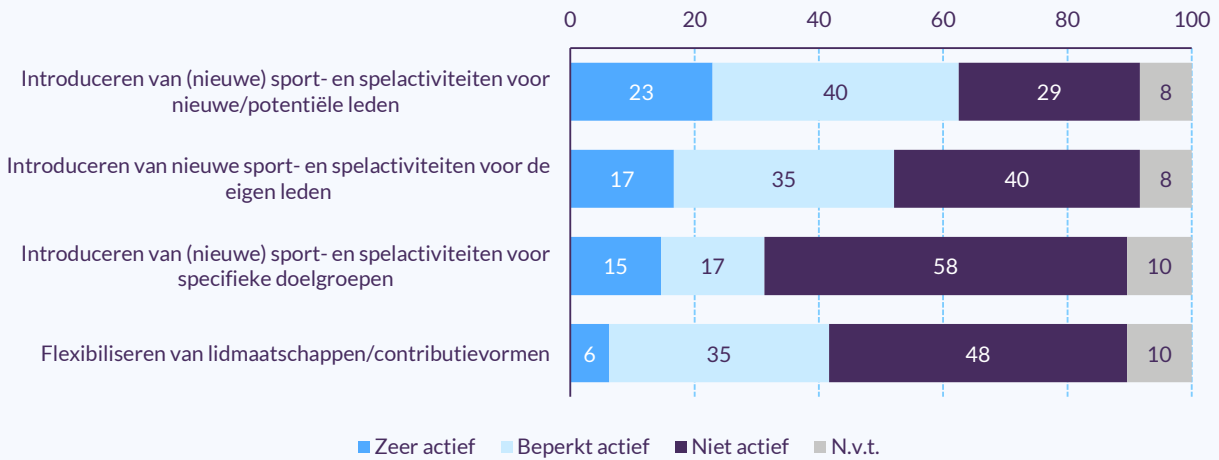
Twee op de vijf verenigingen (42%) organiseren nieuwe sport- en spelactiviteiten voor de eigen leden. Vier op de tien (40%) doen dit niet actief.

Drie op de vijf (58%) verenigingen zijn niet bezig met het introduceren van (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor specifieke doelgroepen (figuur 3.6). Een op de zeven (15%) verenigingen is hier zeer actief mee bezig en een op de zes (17%) is hier beperkt actief mee bezig.

Twee op de vijf (41%) verenigingen zijn bezig met het flexibiliseren van lidmaatschappen/contributievormen. Ongeveer de helft (48%) doet dit niet. Bij een op de tien verenigingen is het flexibiliseren van lidmaatschappen/contributievormen niet van toepassing.

Figuur 3.6
Aanbieden van activiteiten voor leden en niet-leden

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

De helft van de verenigingen (56%) biedt geen enkele faciliteit of voorziening aan die beschikbaar is voor niet-leden (niet in figuur). De verenigingen die dit wel doen, bieden voornamelijk kinderopvang en de multifunctionele inzet van de sportruimte van de vereniging aan voor niet-leden (niet in figuur).

3.4 Maatschappelijke betrokkenheid

Acht op de tien verenigingen zien maatschappelijke verantwoordelijkheid

81 procent van de verenigingen vindt dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (niet in figuur). Grotere sportverenigingen vinden dit vaker dan kleine verenigingen (niet in figuur). Een op de zeven (15%) vindt dit enigszins en 4 procent (helemaal) niet.

De helft (48%) van de verenigingen is van mening dat sportverenigingen er zijn om hun leden te laten sporten en niet meer dan dat (niet in figuur). Een kwart vindt dit enigszins en iets meer dan een kwart (27%) vindt dit niet.

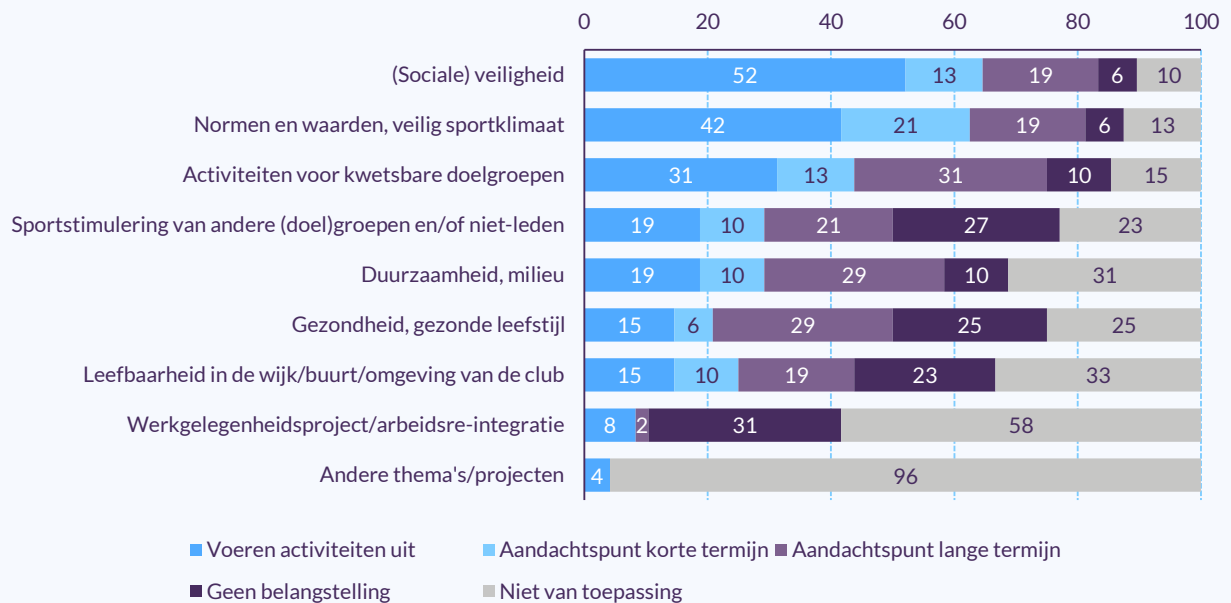
Twee op de vijf (42%) verenigingen vinden dat de vereniging specifieke doelgroepen niet goed weet te bereiken. Drie op de tien (29%) vinden dit enigszins en evenveel verenigingen vinden dat dit wel lukt.

Verenigingen zijn vooral bezig met (sociale) veiligheid en veilig sportklimaat

De helft van de verenigingen (52%) voert activiteiten uit op het gebied van (sociale) veiligheid ([figuur 3.7](#)). Dit zijn voornamelijk grote verenigingen (niet in figuur). Een op de acht (13%) verenigingen heeft dit als aandachtspunt voor de korte termijn en een op de vijf (19%) verenigingen heeft dit als aandachtspunt voor de lange termijn.

Twee op de vijf (42%) verenigingen voeren activiteiten uit op het gebied van veilig sportklimaat. Dit zijn voornamelijk teamsportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie (niet in figuur). Een op de vijf (21%) verenigingen heeft dit als aandachtspunt voor de korte termijn en een op de vijf (19%) als aandachtspunt voor de lange termijn.

Figuur 3.7
Betrokkenheid van sportverenigingen bij maatschappelijke thema's
 (in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Verenigingen zijn het minst bezig met werkgelegenheidsprojecten/arbeidsre-integratie, leefbaarheid van de omgeving en een gezonde levensstijl.

Vitaliteitsindex

In dit hoofdstuk bespreken we hoe vitaal de verenigingen in Haarlem zijn. Dat brengen we in beeld door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is.

De matrix die zo ontstaat, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en kan maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

4.1 Krachtige en vitale verenigingen

Een derde van de verenigingen is vitaal

31 procent van de sportverenigingen in dit onderzoek behoort tot het segment vitale vereniging (figuur 4.1). Dit houdt in dat deze verenigingen voldoende of goed scoren op zowel maatschappelijk oriëntatie als organisatiekracht. De verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en vervullen een maatschappelijke rol. Dit is iets meer dan het landelijke gemiddelde van een op de vier.

Voornamelijk (middel)grote verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie zijn vitaal (niet in figuur).

Figuur 4.1
Vitaliteitsmatrix sportverenigingen Haarlem
 (in procenten, n=48)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	0	2	6	6
	Matig	6	8	10	10
	Voldoende	0	19	19	6
	Goed	0	0	6	0

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Een derde van de verenigingen is krachtig

Een op de drie (33%) verenigingen in de gemeente Haarlem behoort tot het segment krachtige vereniging (figuur 4.1). Dit houdt in dat deze verenigingen organisatiekrachtig zijn, maar nauwelijks maatschappelijk georiënteerd.

Voornamelijk kleine verenigingen en individuele sporten zijn krachtig. Wanneer deze verenigingen een meer maatschappelijke rol op zich nemen, kunnen ze doorstromen naar het segment vitaal. Doordat de organisatiekracht op orde is, hebben krachtige verenigingen deze mogelijkheid.

4.2 Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen

Een op de zes verenigingen is kwetsbaar

17 procent van de verenigingen is kwetsbaar. Zij scoren matig of onvoldoende op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie (**figuur 4.1**). Het aantal kwetsbare verenigingen is een stuk lager dan het landelijke gemiddelde van 30 procent. Voornamelijk kleine verenigingen zonder eigen sportaccommodatie zijn kwetsbaar (niet in figuur).

Een op de vijf verenigingen is maatschappelijk

Een op de vijf (19%) verenigingen behoort tot het segment maatschappelijke vereniging. Deze verenigingen zijn maatschappelijk georiënteerd, maar zijn nauwelijks in staat het sportaanbod te organiseren. Wanneer deze verenigingen willen doorgroeien naar het segment vitaal, zullen zij hun organisatiekracht moeten vergroten.

Sportakkoord

In dit hoofdstuk gaan we in op de thema's vaardig in bewegen, sociaal veilige sport en duurzaamheid uit het Nationaal Sportakkoord.

Het doel van het Nationaal Sportakkoord is om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Daarvoor zijn zes ambities geformuleerd: inclusie en diversiteit, ruimte voor sport en bewegen, vitale sportaanbieders, sociaal veilige sport, vaardig in bewegen en maatschappelijke waarde van topsport.

In een lokaal sportakkoord, zoals in het sportakkoord van Haarlem, maken partijen afspraken over hoe zij met elkaar de ambities op het gebied van sport en bewegen binnen hun gemeente willen bereiken. In het Haarlems Sportakkoord 2.0² wordt voornamelijk ingezet op een aandachtsgebied binnen elk thema van het Sportakkoord. Dit aandachtsgebied is het onderwerp waar de gemeente zich op focust komende jaren.

5.1 Vaardig in bewegen

De vragen over 'vaardig in bewegen' hebben we alleen gesteld aan de verenigingen met leden in de leeftijdscategorie tot 12 jaar (n=36).

Kinderen zijn gemiddeld vanaf 5 jaar welkom om te sporten bij verenigingen die jeugdleden hebben (niet in figuur). Bij drie verenigingen zijn kinderen vanaf 10 jaar welkom en bij één vereniging vanaf 2 jaar (niet in figuur).

Drie op de vijf (58%) verenigingen werken met selectieteams (niet in figuur). Eén vereniging begint vanaf 6 jaar met het samenstellen van selectieteams en twee verenigingen selecteren vanaf 13 jaar. Vijf verenigingen hebben selectieteams voor de oudere jeugd van 16 jaar (twee verenigingen) en 18 jaar (drie verenigingen).

Verenigingen houden rekening met leeftijd jeugdleden bij organiseren activiteiten/trainingen

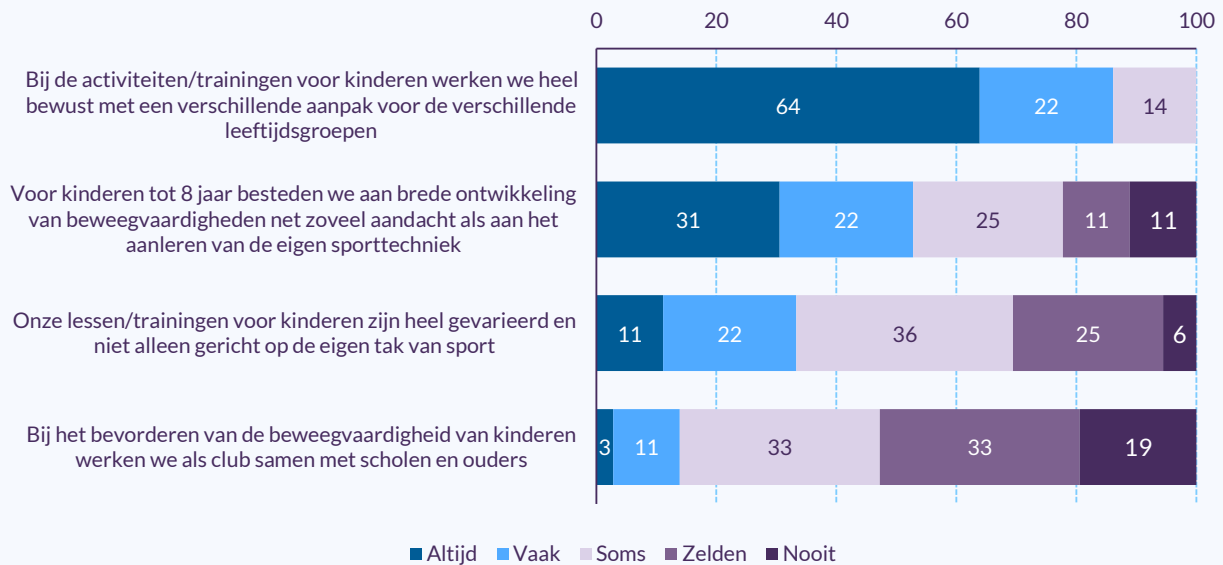
86 procent van de sportverenigingen werkt altijd of vaak bewust met een verschillende aanpak voor de verschillende leeftijdsgroepen tijdens activiteiten/trainingen voor kinderen ([figuur 5.1](#)). Voornamelijk (middel)grote verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie doen dit altijd (niet in figuur). Een op de zeven (14%) verenigingen doet dit soms.

De helft van de verenigingen (53%) besteedt net zoveel aandacht aan de brede ontwikkeling van beweegvaardigheden als aan het aanleren van de eigen sporttechniek bij kinderen tot 8 jaar. Voornamelijk (middel)grote verenigingen en

² Gemeente Haarlem. 2023. *Haarlems Sportakkoord 2.0*.

verenigingen met een eigen kantine hebben hier aandacht voor (niet in figuur). Een kwart (25%) doet dit soms en een op de vijf (22%) verenigingen zelden of nooit.

Figuur 5.1
Stelling over vaardig in bewegen
 (in procenten, n=36)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Een derde (33%) van de verenigingen biedt lessen/trainingen aan voor kinderen die gevarieerd en niet alleen gericht op de eigen tak van sport zijn (figuur 5.1). Voornamelijk (middel)grote verenigingen en verenigingen met een eigen kantine bieden dit aan (niet in figuur). Ongeveer een derde (36%) van de verenigingen doet dit soms. Een kwart (25%) van de verenigingen doet dit zelden en een op de zeventien (6%) nooit.

Een op de zeven (14%) verenigingen werkt bij het bevorderen van de beweegvaardigheid van kinderen samen met scholen en ouders. Een op de drie (33%) verenigingen doet dit soms en een derde (33%) doet dit zelden. De helft van de verenigingen werkt zelden of nooit samen met scholen of ouders. Dit zijn voornamelijk verenigingen met alleen een eigen kantine en zonder eigen sportaccommodatie (niet in figuur).

5.2 Sociaal veilige sport

Onwenselijk gedrag op sportverenigingen vormt voor nagenoeg alle verenigingen (96%) nauwelijks of totaal geen probleem (niet in figuur). Bij twee verenigingen vormt dit een behoorlijk probleem en op geen enkele vereniging is het een groot probleem.

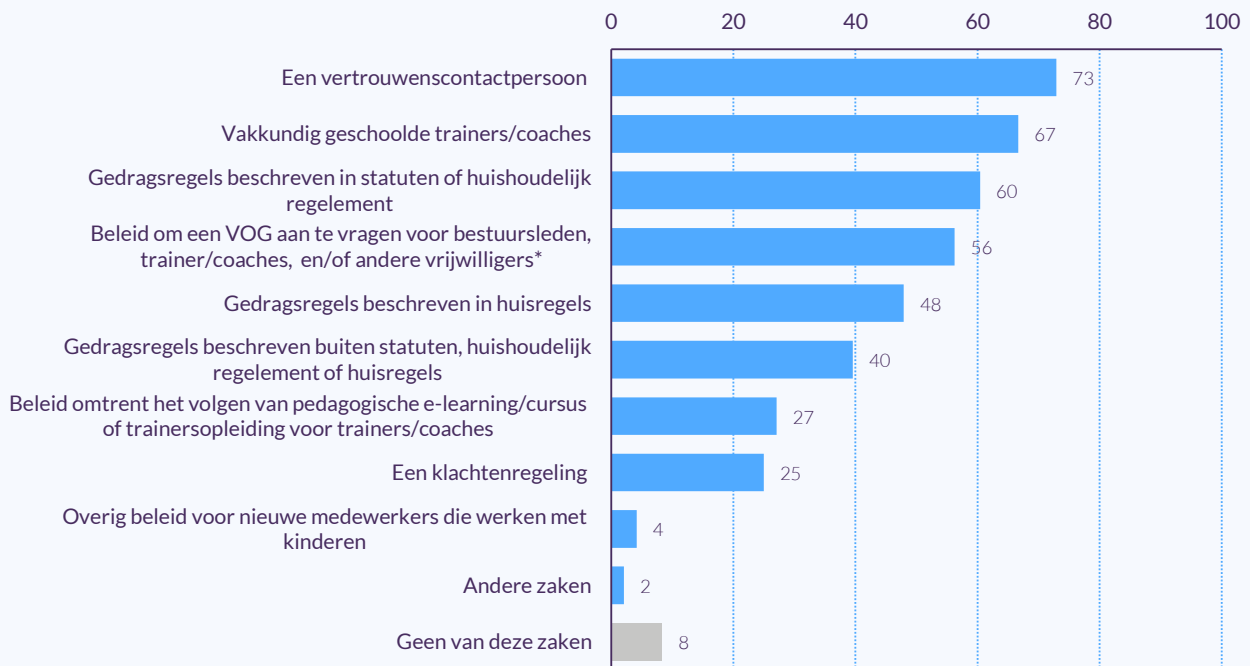
Negen op de tien verenigingen hebben maatregelen voor sociaal veilige sportomgeving

92 procent van de sportverenigingen neemt minimaal één maatregel ter bevordering van een sociaal veilige sportomgeving (figuur 5.2). De meest voorkomende maatregel is het hebben van een vertrouwenscontactpersoon: drie kwart (73%) van de verenigingen heeft deze aangesteld. Voornamelijk (middel)grote verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie en kantine hebben een vertrouwenscontactpersoon (niet in figuur).

Figuur 5.2

Maatregelen ter bevordering van een sociaal veilige sportomgeving

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

* VOG is een Verklaring Omtrent het Gedrag.

Twee derde (67%) van de verenigingen heeft vakkundig geschoolde trainers/coaches. Dit zijn voornamelijk (middel)grote verenigingen, verenigingen met een eigen accommodatie en kantine en verenigingen met jeugdleden (niet in figuur). Drie op de vijf (60%) van de verenigingen hebben gedragsregels beschreven in statuten of huishoudelijke reglementen.

Ongeveer de helft van de verenigingen heeft beleid voor het aanvragen van een VOG voor bestuursleden, trainers/coaches en/of vrijwilligers (56%) Een kwart heeft beleid omtrent het volgen van een pedagogische e-learning/cursus of trainersopleiding voor trainers/coaches (27%) en een klachtenregeling (25%).

Kwart verenigingen voldoet aan alle basiseisen

23 procent van de verenigingen voldoet aan alle vier de basiseisen (niet in figuur): een gedragscode, een vertrouwenscontactpersoon, een VOG voor personeel/vrijwilligers en een e-learning voor personeel/vrijwilligers.

Een op de vijf (21%) verenigingen voldoet aan één basiseis en een derde (33%) van de verenigingen aan drie. Een op de tien (10%) voldoet aan geen enkele basiseis. Dit zijn voornamelijk kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen sportaccommodatie (niet in figuur).

Helft verenigingen wil jeugd beter bereiken

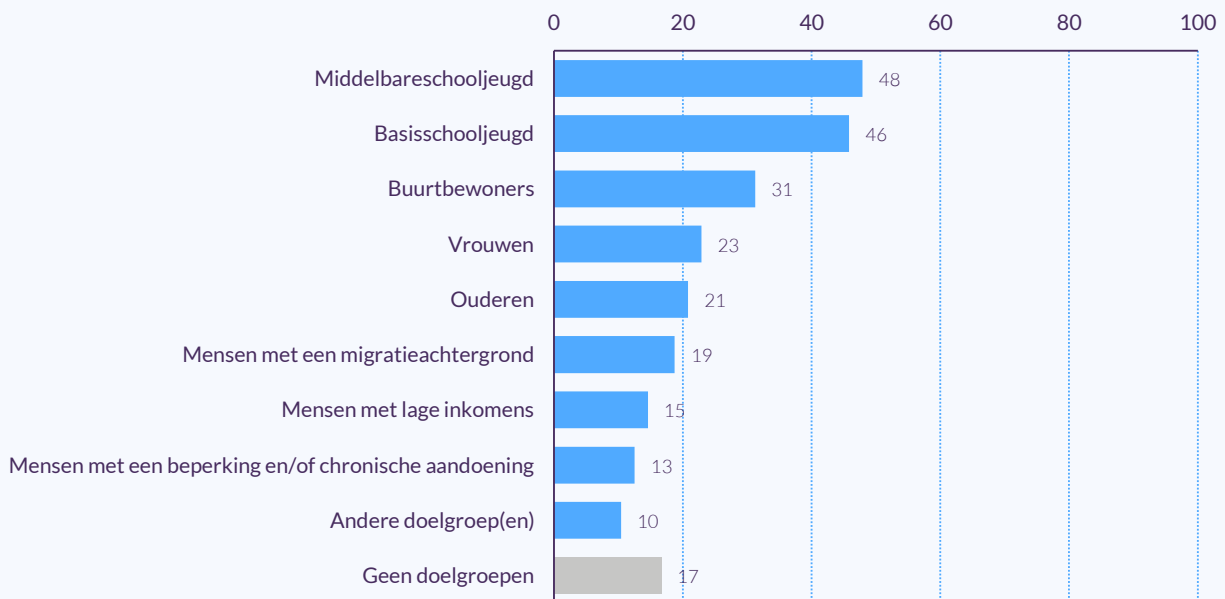
De helft van de verenigingen in de gemeente Haarlem wil middelbareschooljeugd (48%) en basisschooljeugd (46%) beter bereiken (figuur 5.3). Verenigingen die basisschooljeugd beter willen bereiken, zijn voornamelijk grote verenigingen en verenigingen met een eigen kantine (niet in figuur).

Onder verenigingen is minder behoefte om mensen met een beperking en/of chronische aandoening en mensen met lage inkomens beter te bereiken. Een op de zes verenigingen (17%) wil geen specifieke doelgroep beter bereiken.

Figuur 5.3

Doelgroepen die de verenigingen (beter) willen bereiken

(in procenten, n=48)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

5.3 Duurzaamheid

De vragen over duurzaamheid hebben we alleen gesteld aan verenigingen met een eigen sportaccommodatie en/of kantine (41 verenigingen, 85%).

Twee op de vijf verenigingen werken aan energiebesparing of duurzaamheid

39 procent van de verenigingen heeft de afgelopen drie jaar geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking (niet in figuur). Voornamelijk kleine verenigingen en hebben energiebesparende maatregelen genomen. Een op de zeven (15%) verenigingen heeft langer dan drie jaar geleden maatregelen genomen. De helft van de verenigingen (46%) heeft dit niet gedaan of weet het niet.

Twee op de vijf (41%) van de verenigingen zijn van plan in de komende drie jaar te investeren in energiebesparende maatregelen of duurzaamheid (niet in figuur). Een op de drie (34%) is dit niet van plan en bij een kwart (24%) van de verenigingen is dit nog niet bekend.

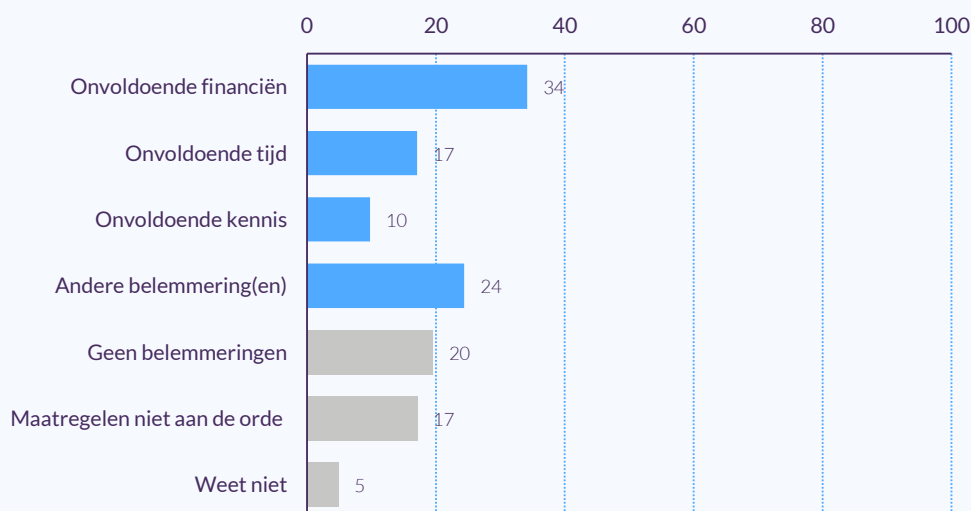
Financiën voornaamste rem op investeringen in duurzaamheid

Een op drie (34%) verenigingen geeft aan dat onvoldoende financiën een belemmering vormen voor investeringen in energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking (figuur 5.4). Financiën kwam eerder al als probleem voor een aantal verenigingen naar voren bij dit criterium van organisatiekracht (figuur 2.2). Waarschijnlijk werkt dit door in de mogelijkheid om te investeren.

Figuur 5.4

Belemmeringen voor investeringen in energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Haarlem, 2024.

Een op de zes (17%) verenigingen geeft aan onvoldoende tijd te hebben om in duurzaamheid te investeren en één op de tien (10%) heeft onvoldoende kennis.

Een kwart (24%) van de verenigingen geeft aan andere belemmeringen te ervaren. Voorbeelden hiervan zijn het afwachten van toestemming van de gemeente, het afwachten van een verbouwing/wisseling in accommodatie of het ervaren van beperkte mogelijkheden (niet in figuur). Een op de vijf (20%) verenigingen ziet geen belemmeringen.

Er is voldoende draagvlak onder de leden van verenigingen: geen enkele vereniging geeft aan dat draagvlak een belemmering is.

Conclusie & aanbevelingen

In dit hoofdstuk presenteren we de belangrijkste conclusies van ons onderzoek. Vervolgens doen we enkele aanbevelingen voor de gemeente Haarlem.

6.1 Organisatiekracht

Twee derde verenigingen organisatiekrachtig

Twee derde van de sportverenigingen is voldoende of goed in staat het sportaanbod te organiseren (65%). De andere verenigingen slagen hier matig of onvoldoende in. De sportverenigingen in Haarlem scoren daarmee iets hoger dan het landelijke gemiddelde.

Financiën, accommodatie en beleid grootste aandachtspunten

De sportverenigingen scoren het laagst op de criteria financiën (46% matig/onvoldoende), accommodatie (42% matig/onvoldoende) en beleid (38% matig/onvoldoende).

De helft (52%) van de verenigingen geeft aan jaarlijks een positief financieel resultaat te hebben. Middel(grote) verenigingen hebben vaker jaarlijks een positief resultaat.

Een kwart van de sportverenigingen in de gemeente Haarlem geeft aan met (het aantal beschikbare uren in) de huidige accommodatie/sportvoorziening op de huidige locatie niet nog jaren vooruit te kunnen. Dit zijn voornamelijk grotere verenigingen.

De helft (52%) van de verenigingen heeft de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens, doelstellingen of plannen op papier gezet voor het functioneren van de vereniging. Dit is lager dan het landelijke gemiddelde. Voornamelijk grote verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie werken planmatig. Daarnaast beschikken twee op de vijf (37%) verenigingen niet of maar enigszins over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn.

6.2 Maatschappelijke orientatie

Helft verenigingen scoort voldoende of goed

50 procent van de sportverenigingen is voldoende of goed maatschappelijk georiënteerd. Deze verenigingen zijn in staat om naast het reguliere sportaanbod een meer maatschappelijke rol te vervullen. Grote sportverenigingen scoren het vaakst voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie.

Helft verenigingen maatschappelijk actief

46 procent van de sportverenigingen scoort voldoende of goed op het criterium maatschappelijk actief. Dit is hoger dan het landelijke gemiddelde. Voornamelijk kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen

accommodatie scoren vaker onvoldoende. Deze verenigingen kunnen hun maatschappelijke rol uitbreiden.

Er zijn elf sportverenigingen die voldoende/goed scoren op maatschappelijke intentie en onvoldoende/matig op maatschappelijk actief. Deze verenigingen hebben de potentie om maatschappelijk actiever te zijn.

Acht op de tien verenigingen zien maatschappelijke verantwoordelijkheid

81 procent van de verenigingen vindt dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. Grotere sportverenigingen vinden dit vaker dan kleine verenigingen.

6.3 Vitaliteit

Een derde van de verenigingen is vitaal

31 procent van de sportverenigingen in de gemeente Haarlem is te beschouwen als vitaal. Dit houdt in dat deze verenigingen voldoende of goed scoren op zowel maatschappelijke oriëntatie als organisatiekracht. De verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en vervullen een maatschappelijke rol. Dit is iets meer dan het landelijke gemiddelde van een op de vier. Voornamelijk (middel)grote verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie zijn vitaal.

Een derde van de verenigingen is krachtig

Een op de drie (35%) verenigingen in de gemeente Haarlem is krachtig. Dit houdt in dat deze verenigingen organisatiekrachtig zijn, maar nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Voornamelijk kleine verenigingen en individuele sporten zijn krachtig.

Een op de zes verenigingen is kwetsbaar

17 procent van de verenigingen is kwetsbaar. Zij scoren matig of onvoldoende op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie. Het aantal kwetsbare verenigingen is lager dan het landelijke gemiddelde van 30 procent. Voornamelijk kleine verenigingen zonder eigen sportaccommodatie zijn kwetsbaar.

Een op de vijf verenigingen is maatschappelijk

Een op de vijf (19%) verenigingen in de gemeente Haarlem kwalificeert als een maatschappelijke vereniging. Deze verenigingen zijn maatschappelijk georiënteerd, maar zijn nauwelijks in staat het sportaanbod te organiseren.

6.4 Sportakkoord

Verenigingen houden rekening met leeftijd van jeugdleden

86 procent van de sportverenigingen met jeugdleden (≤ 12 jaar) werkt altijd of vaak bewust met een verschillende aanpak voor de verschillende leeftijdsgroepen tijdens activiteiten/trainingen voor kinderen. Voornamelijk (middel)grote verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie doen dit altijd.

Verenigingen werken aan een sociaal veilige sportomgeving

92 procent van de sportverenigingen neemt minimaal één maatregel ter bevordering van een sociaal veilige sportomgeving. De meest voorkomende maatregel bij verenigingen is het aanstellen van een vertrouwenscontactpersoon.

Een kwart van de verenigingen voldoet aan alle basiseisen

23 procent van de verenigingen voldoet aan alle vier de basiseisen voor een sociaal veilige sport. Een op de vijf (21%) verenigingen voldoet aan één basiseis en een derde (33%) van de verenigingen voldoet aan drie basiseisen. Een op de tien (10%) voldoet aan geen enkele basiseis. Dit zijn voornamelijk kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen sportaccommodatie.

Helft verenigingen wil jeugd beter bereiken

De helft van de verenigingen in de gemeente Haarlem wil middelbareschooljeugd (48%) en basisschooljeugd (46%) beter bereiken. Verenigingen die basisschooljeugd beter willen bereiken, zijn voornamelijk grote verenigingen en verenigingen met een eigen kantine.

Twee op de vijf verenigingen werken aan energiebesparing of duurzaamheid

39 procent van de verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine heeft de afgelopen drie jaar geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking. Voornamelijk kleine verenigingen, buitensporten en verenigingen zonder jeugdleden hebben energiebesparende maatregelen genomen.

Een op drie (34%) verenigingen geeft aan dat onvoldoende financiën een belemmering vormen voor investeringen in energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking.

6.5 Aanbevelingen

Werk aan een financieel fundament

Zeven op de tien verenigingen geven aan financieel gezond te zijn, maar de helft heeft niet of nauwelijks jaarlijks een positief resultaat en heeft geen ruimte voor onverwachte uitgaven. Dat maakt een vereniging financieel kwetsbaar. Voornamelijk kleinere verenigingen zijn vaker financieel kwetsbaar.

Bied daarom ondersteuning of training(en) voor penningmeesters en/of verenigingsbestuurders aan, zodat deze beter in staat zijn een financiële planning te maken. Dit draagt bij aan de financiële weerbaarheid van een vereniging.

Laat verenigingen het belang inzien van meerjarig beleid

De helft (52%) van de verenigingen heeft de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens, doelstellingen of plannen op papier gezet voor het functioneren van de vereniging of de organisatie van activiteiten in verenigingsverband. Kaart bij verenigingen aan dat vooruitplannen handvatten biedt voor het agenderen en aanpakken van problemen binnen een club. Mogelijk kan een buurtsportcoach ondersteunen bij het opzetten van een meerjarenbeleid.

Accommodatie is de uitvalsbasis van een vereniging

Een kwart (23%) van de verenigingen scoort onvoldoende op het organisatiekrachtcriterium accommodatie. Ook een kwart (25%) geeft aan niet nog jaren vooruit te kunnen met de accommodatie. Er is ook veel onduidelijkheid over zaken als financiering, huur en onderhoud van de accommodatie, de sportvoorziening of het clubhuis. Voor twee op de vijf verenigingen zijn deze afspraken (helemaal) niet of maar enigszins helder.

Achterhaal waar deze onduidelijkheden precies zitten om ondersteuning te kunnen bieden waar dat nodig is. Ga ook met verenigingen in gesprek over de toekomstbestendigheid van de accommodatie en wat er eventueel voor nodig is om deze te verlengen.

Betrek verenigingen bij projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen

Veel sportverenigingen zijn betrokken bij één of meerdere projecten, functionarissen, activiteiten en/of regelingen. Voor een aantal van deze zaken hebben meer verenigingen belangstelling dan eraan hebben deelgenomen. Dit geldt onder andere voor wijk sport, de verenigingsmanager, stimuleringsprojecten, de buurtsportcoach, de vrijwilligerscoördinator en de clubkadercoach.

Zorg er daarom voor dat verenigingen iets met hun belangstelling kunnen en de weg weten te vinden naar deze projecten/functionarissen/activiteiten en/of regelingen.

Ondersteun kwetsbare verenigingen

17 procent van de verenigingen is kwetsbaar. Voornamelijk kleine verenigingen zonder eigen sportaccommodatie zijn kwetsbaar. Ondanks dat er relatief weinig kwetsbare verenigingen zijn, verdienen deze wel de aandacht. Breng in kaart welke problemen kwetsbare verenigingen ervaren, zodat je gericht hulp kunt bieden om de vitaliteit te vergroten.

Help verenigingen te verduurzamen

Twee op de vijf (41%) van de verenigingen zijn van plan in de komende drie jaar te investeren in energiebesparende maatregelen of duurzaamheid en bij een kwart (24%) van de verenigingen is dit nog niet bekend. Verken welke mogelijkheden er zijn binnen de verschillende verenigingen om te verduurzamen en bied ondersteuning hierbij.

Bijlage 1 – Methodiek

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop verenigingen een score krijgen.

De verenigingen kunnen op elk criterium maximaal 100 punten halen. Ze scoren een onvoldoende wanneer ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf de criteria bepalen de totaalscore voor organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens opnieuw in onvoldoende, matig, voldoende en goed in, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijke activiteit. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen?

Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijke activiteit maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten halen. Ze scoren onvoldoende als ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen halen. Deze totaalscore delen we vervolgens in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed in.

Toelichting totaalscores

De totaalscores voor zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan bijvoorbeeld drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel van het maximaal te behalen aantal punten. De gemiddelde score is te vergelijken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 7,5 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (≥ 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

Bijlage 2 – Responsoverzicht

Tabel B2.1

Responsanalyse sportverenigingen Haarlem naar type sport

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	22	46%	58	50%
Buitensport	23	48%	52	45%
Beide	3	6%	5	4%
Onbekend			1	1%
Totaal	48	100%	116	100%

Bron: Op basis van gegevens van de gemeente Haarlem.

Tabel B2.2

Responsanalyse sportverenigingen Haarlem naar verenigingsgrootte

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
≤100 leden	7	15%	29	25%
101 t/m 250 leden	16	33%	36	31%
> 250 leden	20	42%	35	30%
Onbekend	5	10%	16	14%
Totaal	48	100%	116	100%

Bron: Op basis van gegevens van de gemeente Haarlem.

Huib van Vugt
h.vanvugt@mulierinstituut.nl

Janine van Kalmthout
j.vankalmthout@mulierinstituut.nl

Niels Meulenbroeks
n.meulenbroeks@mulierinstituut.nl